

Diarienummer: SN-2024/173
Handläggare: Catrin Josephson, socialchef

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Förslag om avgiftsförändringar inom socialnämndens verksamheter

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige:

1. Kommunfullmäktige beslutar att anta reviderade avgifter på socialnämndens verksamhetsområde i Knivsta kommun enligt bifogad handling "Bilaga 1. Egenavgifter inom socialnämndens verksamhetsområde" samt att avgifterna gäller från och med 1 januari 2025.
2. Kommunfullmäktige beslutar att nuvarande styrdokument "Avgifter och tillämpningsregler på socialnämndens verksamhetsområde i Knivsta kommun" (KS-2022/313) från och med 1 februari 2025 inte längre ska gälla samt att kommunfullmäktige överlämnar till socialnämnden att besluta om riktlinje avseende handläggning av avgifter inom sitt verksamhetsområde.

Sammanfattning av ärendet

Efter genomförd utredning av avgifterna inom socialnämndens område föreslås avgiftsförändringar.

Avgift för kost på särskilt boende för äldre föreslås att höjas, liksom avgifter för färdtjänstresor. Reduktion för samåkning vid resor om 0-5 kilometer föreslås slopas.

Inom hjälpmedelsverksamheten föreslås elrullstol och el-aggregat att beläggas med en månatlig avgift. För hjälpmedel som förstörs eller inte återlämnas föreslås en sanktionsavgift.

Avgift för dagverksamhet föreslås att ändras från avgift per månad till avgift per dag och några förtydliganden görs inom avgifter för placering för barn 0-6 år och placering på HVB inom socialpsykiatrins område.

Utöver faktiska avgiftsförändringar föreslås även ändringar av formalia i avgiftshandlingen, med förtydliganden om debiteringsgrunder och beräkning av avgifter.

Ärendets uppkomst och historik

Socialnämnden beslutade 2 maj 2024, § 28, att uppdra åt förvaltningen att utreda möjliga avgiftsförändringar inom socialnämndens verksamheter. Utredningen överlämnas till socialnämndens sammanträde 29:e augusti 2024.

I utredningen lämnas förslag på förändringar av flera egenavgifter inom socialnämndens område. Utredningen (SN-2024/173 bifogas i sin helhet som underlag till detta

tjänsteutlåtande. En komplett sammanställning av de avgifter som föreslås att gälla inom socialnämndens verksamhetsområde finns i bifogad handling "Egenavgifter inom socialnämndens verksamhetsområde". En läsbilaga som tydliggör vad som blir nytt finns som egen bilaga.

Rättslig utredning

Lagstöd

Rättslig utredning för de olika avgifterna omnämns i bifogad utredning. Regelverket återfinns främst i 8 kap SoL (Socialtjänstlag (2001:453) och 17 kap HSL (hälso- och sjukvårds lag 2017:30), med hänvisningar till Socialförsäkringsbalk (2010:110) och Socialtjänstförordning (2001:937). För färdtjänst gäller lag om färdtjänst (1997:736).

Interna styrdokument

Det nuvarande styrdokumentet för avgiftshandläggning och avgifter inom socialnämnden är "Avgifter och tillämpningsregler på socialnämndens verksamhetsområde i Knivsta kommun" (KS-2022/313).

Konsekvensbeskrivningar

Ekonomiska konsekvenser

För grundligare resonemang om ekonomiska konsekvenser hänvisas till bifogad utredning. Av de förtydliganden som görs i bilagan bedöms endast att leda till ny avgiftsdebitering i praktiken: stadigvarande boende på HVB-hem, för stöd och service inom socialpsykiatri. Att ta ut den lagenliga avgiften för insatsen bedöms motsvara ungefär 32 000 kr per år.

På totalen innebär de föreslagna avgiftsförändringarna att socialnämndens intäkter för egenavgifter ökar med ungefär 840 000 kronor per år, beräknat på 2024 års prisbasbelopp. I vissa delar har volymer från 2023 utgjort beräkningsunderlag, vilket anger att de angivna intäkterna kan vara tilltagna i underkant. Å andra sidan är en bedömning av egenavgifter alltid rörlig materia och varierar beroende på befolkningens nyttjande av nämndens insatser samt, i de delar som beror på individuell avgiftsutredning, de aktuella brukarnas varierande betalningsutrymme. En större effekt än den angivna bör därför inte tas för given.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys är gjord enligt checklista.

Övriga konsekvenser

Inom socialnämndens verksamhetsområde ingår uppdraget att motivera den enskilde att ta emot den insatt den enskilde behöver. En alltför hög egenavgift kan i vissa lägen riskera att den enskilde tackar nej till behövt stöd. Detta är anledningen till att lagstiftningen anger att många insatser är avgiftsfria och att endast vissa får avgiftsbeläggas. För en del insatser finns även lagstadgad maxtaxa samt en avgiftsutredning som bedömer den enskildes betalningsutrymme utifrån nationell modell. De föreslagna avgifterna bedöms sammantaget som rimliga även ur det här perspektivet.

Konsekvenser om beslutet inte tas

Socialnämndens ansvarsområde består främst av lagstyrd verksamhet där kvalitetskrav och regler ständigt förändras från lagstiftaren, och där volymerna ökar med en växande befolkning och påverkas av omvärldsfaktorer.

Trots ökande krav per insats är uppdraget på sikt för socialtjänsten i Sverige att genom verksamhetsutveckling och förnyelse kunna leverera en insats till lägre kostnad i morgon än vad samma insats kostade att utföra igår.

Detta inkluderar att utifrån det högre kostnadsläget även anpassa egenavgifterna, där det är möjligt och rimligt att göra så. Allt ingår i att undvika negativa omprioriteringar som påverkar det stöd och den vård och omsorg som socialnämnden levererar till invånarna.

I förvaltningens yttrande på preliminära ramar för 2025 inkluderades en preliminär beräkning av eventuellt höjda intäkter med en miljon kronor. Efter genomförd utredning föreslås förändringar som medför en liknande, men något lägre, effekt än den preliminärt beräknade. Att inte besluta enligt lagda förslag medför en effekt på verksamheternas tillgängliga medel under 2025.

Övrig utredning

Förändring av styrdokument

Nuvarande styrdokument från kommunfullmäktige hänvisar, vad gäller egenavgift för färdtjänstresor, till socialnämndens egen riktlinje "Regler för tillståndsgivning inom färdtjänst". Där finns dock endast beskrivet handläggning samt principer för avgifter men inte de konkreta avgiftsnivåerna som fallit ur i tidigare dokumenthantering. Enligt reglemente för kommunstyrelse och nämnder i Knivsta kommun får socialnämnden endast besluta i fråga om taxor och avgifter som är "av mindre betydelse" (§ 45). Förvaltningen bedömer att egenavgifterna inom färdtjänst inte är av mindre betydelse för invånarna än övriga avgifter inom socialnämndens område. Således föreslås att även färdtjänstavgifterna framöver ska beslutas av fullmäktige och de är därför inkluderade i bifogad handling med egenavgifter som föreslås att antas av fullmäktige.

Kommunfullmäktiges nuvarande styrdokument för avgifter (KS-2022/313) inkluderar även förvaltningens handläggning av avgifter. Förvaltningen bedömer att sådana slags tillämpningsanvisningar hör till riktlinjenivå som bör hanteras av socialnämnden. Detta innebär att socialnämnden efter fullmäktiges beslut kan upprätta egen riktlinje för avgiftshandläggning och att sammanställningen av avgifter i "Egenavgifter inom socialnämndens verksamhetsområde" blir enda styrdokumentet på fullmäktiges nivå från och med januari 2025.

Samlad bedömning

Socialnämnden har rätt att ta ut rimliga och skäliga avgifter för vissa insatser inom sitt område. Utredningen redovisar vilka avgifter som föreslås att revideras, vilka förvaltningen bedömer är noggrant avvägda inom ramen för den ekonomiska styrningen av socialnämndens verksamheter.

Underlag för beslut och beslutsexpediering

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande (2024-07-26)

Utredning om möjliga avgiftsförändringar inom socialnämndens verksamheter (2024-07-26)

Bilaga 1. Egenavgifter inom socialnämndens verksamhetsområde (2024-08-09)

Bilaga 2 Egenavgifter inom socialnämndens verksamhetsområde med krontal och förändringar (2024-08-06)

Avgifter och tillämpningsregler på socialnämndens verksamhetsområde i Knivsta kommun (2022-08-31)

Beslutet skickas till

Akten
Kommunstyrelsen

Catrin Josephson
Socialchef

Barnchecklista inför beslut

Alla under 18 år är att betrakta som barn.

1. Påverkar beslutet barn?

Ja

Nej

Ärendet rör avgifter. Det är endast vuxna som debiteras egenavgifter inom socialnämndens verksamhetsområde.

2. Hur har barns bästa beaktats?

3. Beskriv eventuella intressekonflikter.

4. Barn tillfrågas vid övergripande fleråriga planer/styrdokument. Har så skett?

Ja

Nej

Inte aktuellt. Beslutet rör inte en övergripande flerårig plan eller ett flerårigt styrdokument.